

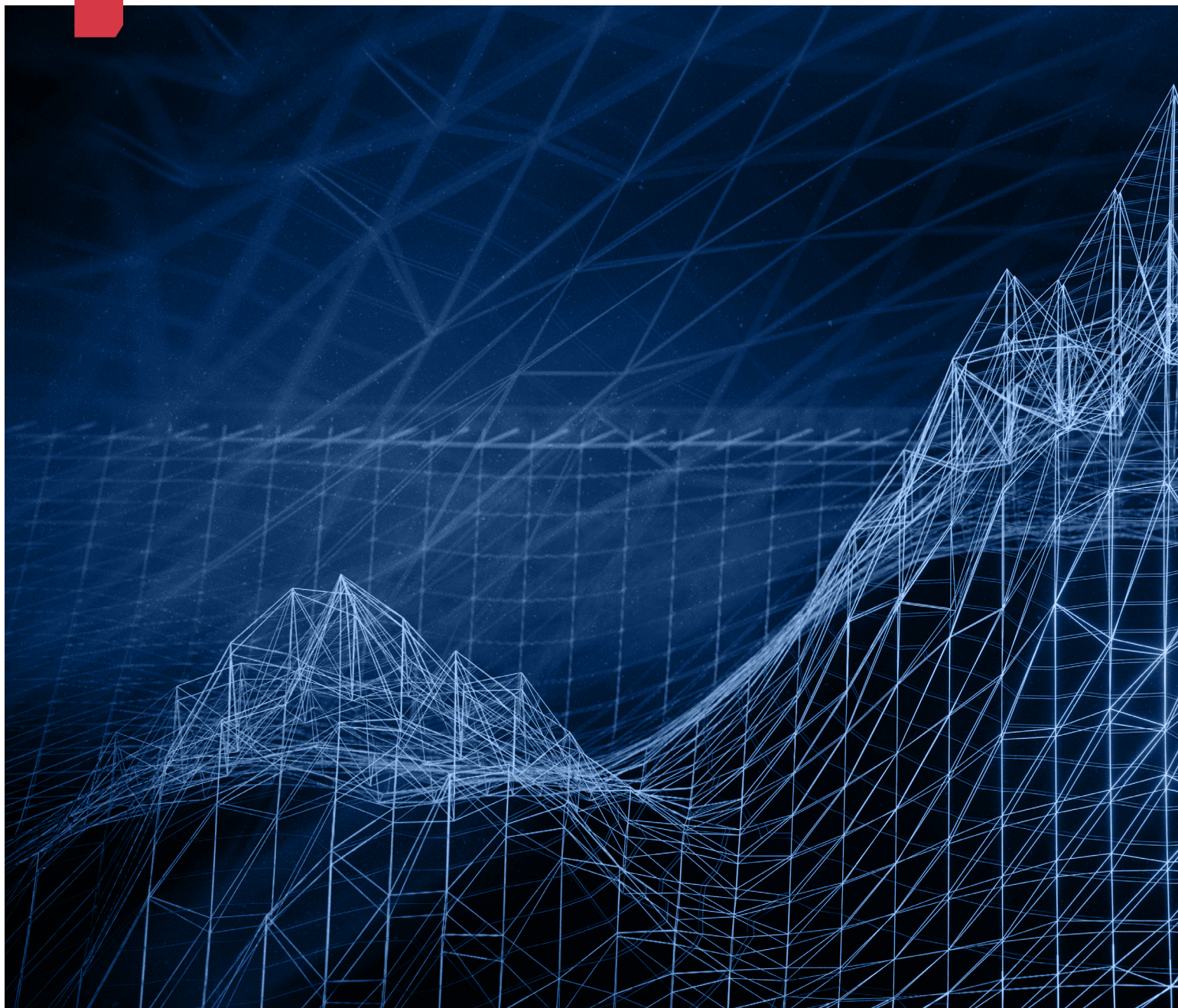
BESZÁMOLÓ A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MUNKÁJÁRÓL ÉS A MAGYAR TUDOMÁNY
ÁLTALÁNOS HELYZETÉRŐL**

2017–2018

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

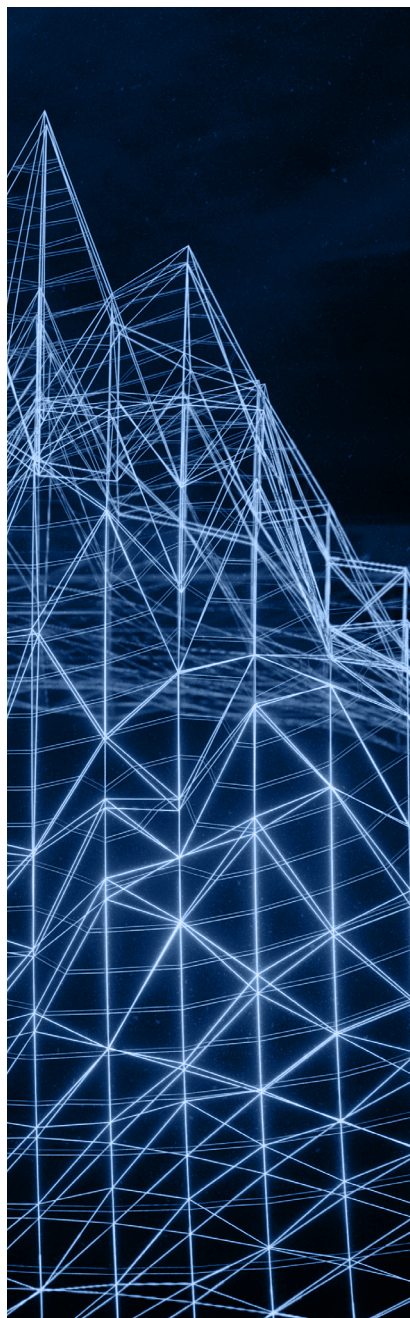

BESZÁMOLÓ A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MUNKÁJÁRÓL ÉS A MAGYAR TUDOMÁNY
ÁLTALÁNOS HELYZETÉRŐL

2017–2018

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2019 | MTA

NINCS VESZTEGETNI VALÓ IDŐNK

Tisztelt Országgyűlés, Hölgyeim és Uraim!

A magyar tudomány 2017-ben és 2018-ban továbbra is kiváló teljesítményt nyújtott, támogatásának és környezetének megfelelően. Kiváló eredmények születtek az alapkutatások területén, és az ezek által felhalmozott tudásbázis több területen bekapcsolódott az alkalmazott kutatásokba is, sokszor éppen az alapkutatásban is élenjáró területeken.

A tudományos kutatás is szenved azonban azoktól a problémáktól, amelyek sok más ágazat fejlődését is visszafogják: az alulfinanszírozottságtól, a fiatalok elvándorlásától, a bürokráciától és különösen a színvonalas innovációs ökoszisztéma hiányától. A tudományos kutatások módszereinek és ehhez kapcsolódva szervezetének folyamatosan meg kell

újulnia. Új programok és tudományszervezési módszerek a nemzetközi trendek és hazai lehetőségek figyelembevételével vezethetők be; sikerük feltétele az általános elfogadottság és a részletek pontos kidolgozása.

A nemzetközi tudományos kutatásban a 21. században igen fontos új jelenségek figyelhetők meg. Az alapkutatási eredmények gyakorlatban való hasznosítása felgyorsult, ami felértékeli az alapkutatásokat. A kutatási módszerek jelentős változását jelenti a multidiszciplináris megközelítés és a hatalmas adathalmazok feldolgozásának nehézségei és várható eredményei.

Világunk számos globális kihívással küzd, ilyen a klímaváltozás, a biodiverzitás csökkenése, a tiszta víz hiánya, a népesedési problémák (egyes országokban a túlnépesedés, máshol a népességfogyás), az oktatás és az egészségügy válsága. Mindezek a kérdések csak a különböző tudományágak, sőt a tudomány, a politika és a gazdasági szféra együttműködésével válaszolhatók meg.

Számos tudományterületen jellemző, hogy az egyre újabb és kifinomultabb műszereknek köszönhetően valósággal ömlenek az adatok a kutatókra. A tudomány egyre inkább az adatbányászatról és az adatelemzésről szól, már a társadalomtudományok egyes területein is. Világszerte egyre súlyosabb probléma azonban az adatok megfelelő értelmezése: hiába van rengeteg adatunk, ha nem tudjuk, mit és hogyan kellene keresni bennük.

Hazai szinten ezek a tendenciák széles körű együttműködést tesznek szükségessé egyetemek és kutatóintézetek, fiatalok és idősebbek, természet- és társadalomtudományok között. Az utóbbi években Magyarországon is indultak ilyen országos együttműködésen alapuló programok: a Nemzeti Agykutatói Program, az MTA által indított Nemzeti Víz tudományi Program és Tantárgy-pedagógiai

Kutatói Program, a fehérjekutatás, kvantumtechnológia, mesterséges intelligencia és más témák programjai.

E téren juthatna a jelenleginél is sokkal jelentősebb szerephez a ma is nagyon erős magyar szürkeálmány, itt nyílik nagy lehetőség kutatóintézeti, egyetemi és ipari kutatóink előtt. Amiben ugyanis hagyományosan erősek vagyunk, az az elmélet: a modellalkotás, az értelmezési keretek kidolgozása. Nem véletlen, hogy legkiválóbb kutatócsoportjaink nagyobb része már most is éppen ezeken a területeken tud a legjobban bekapcsolódni a nemzetközi együttműködésekbe. Ez viszont megalapozhat egy eredményes magyar innovációs ökoszisztémát!

Tisztelt Képviselő! Arra kérem, hogy az ország hosszú távú boldogulása érdekében virágoztassuk fel ezeket a szellemi műhelyeket, tegyük őket a kutatások és az innováció közös színterévé. Kapjanak sokkal több erőforrást és professzionális tudománymenedzsmentet, a bennük dolgozók pedig nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülést. Gyorsan és nagymértékben erősítsék meg a kutatóegyetemeket, hátrítsák el az akadályokat a tanárok, hallgatók és kutatók intenzív nemzetközi körforgása elől.

Meggyőződésem, hogy a tudományban jelenleg zajló korszakváltás nagy nyertesei lehetnek a magyar egyetemek és kutatóintézetek, rájuk épülve pedig az innováció és a gazdaság, akár a 19. század végéhez hasonló, világraszóló teljesítménnyel. A tudomány nemzetközisége miatt ma már nem kívánhatjuk, hogy a 21. század is nálunk készüljön, de azt igen, hogy ehhez a magyar kutatók jelentősen hozzájáruljanak.

2019. december

Lovász László

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (2) bekezdésének rendelkezése szerint „az Akadémia elnöke kétévenként beszámol az Országgyűlésnek az Akadémia munkájáról, és ennek érdekében rendszeresen felméri és értékeli az egyes tudományágak hazai eredményességét és nemzetközi megítélését”. A mostani beszámoló a 2017. és 2018. év időszakát tárgyalja, és azzal a céllal készült, hogy tájékoztatást adjon az Akadémia irányítása alatt álló kutatóhálózat gazdag tudományos eredményeiről, a kutatóhelyek tudományszervezési, eredményhasznosítási, oktatási és pályázati tevékenységéről, hiteles képet nyújtva a magyar tudomány és a Magyar Tudományos Akadémia helyzetéről. **A tudományos közösség számos nemzetközi elismerést kivívó eredményének és nemzetstratégiai jelentőségű kutatásának megismerése és megismertetése az MTA stratégiai céljai közül az egyik legfontosabb.**

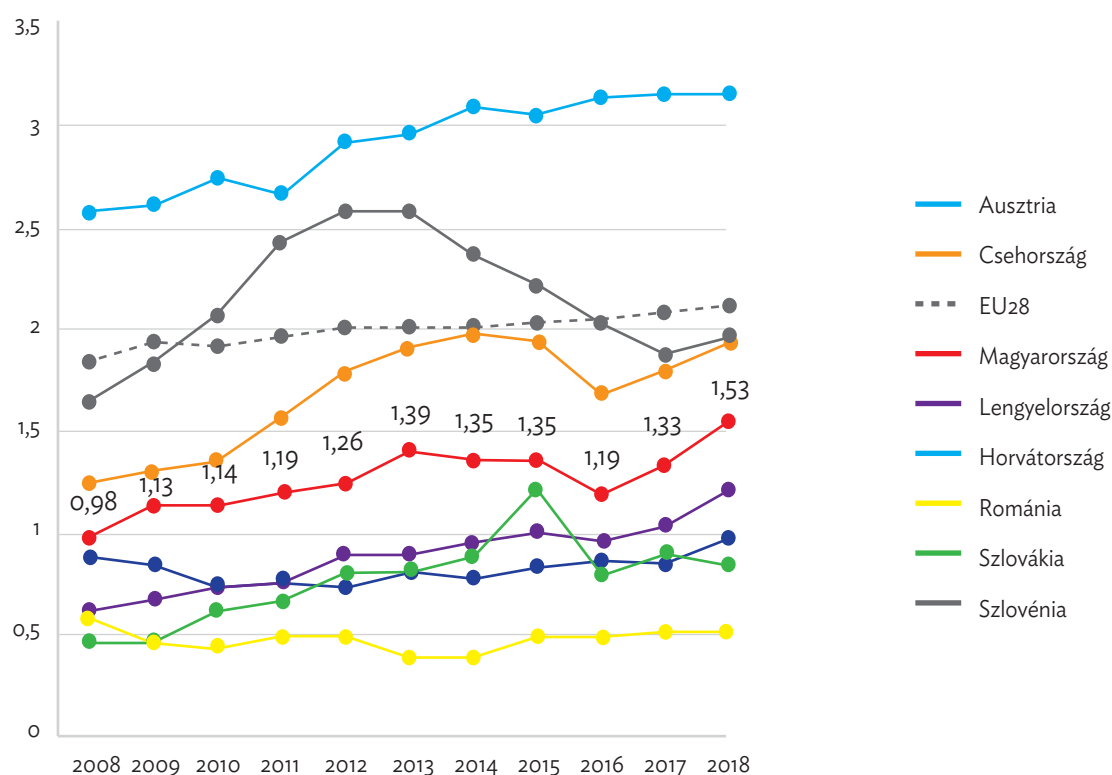
A 2017-RŐL ÉS 2018-RÓL SZÓLÓ BESZÁMOLÓ FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

1. Az akadémiai kutatóhálózat irányítása 2019. szeptember 1-től „A kutatás, fejlesztés és innovációs rendszer intézményrendszerének és finanszírozásának átalakításához szükséges egyes törvények módosításáról” szóló 2019. évi LXVIII. törvény előírásainak megfelelően átkerült az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Titkárságához. Az akadémiai törvény is módosult, a kutatóhálózattal kapcsolatos előírások hatályon kívül kerültek. **A 2017–2018-as időszakot felölelő országgyűlési beszámoló a beszámolási időszakban hatályos feltételrendszernek megfelelő eredményekről, az ebben az időszakban az MTA irányítása alatt álló kutatóhálózat munkájáról ad számot, az akkor érvényes intézményneveket használva.** A Magyar Tudományos Akadémia 2018-ban 15 982 fő köztestületi tagot, 717 fő akadémikust, 2710 fő MTA doktora címmel vagy az azzal egyenértékű tudomány doktora fokozattal bíró kutatót számlált, kutatóhálózatában átlagosan 4232 fő dolgozott, ebből 2530 fő kutató.

2. A kutatás-fejlesztési és innovációs adatokat nemzetközi összehasonlításban elemezve elmondható, hogy a beszámolási időszakban a tudományos közösség fontos lépéseket tett a versenyképes kutatás-fejlesztési és innovációs (KFI) környezet kialakítása érdekében. Az Európai Unió kutatás-fejlesztési és innovációs politikájával összhangban álló stratégiának megfelelően a hazai GDP kutatás-fejlesztésre és innovációra fordított részaránya tekintetében a 2016. évi 1,2% után fordulat következett be:

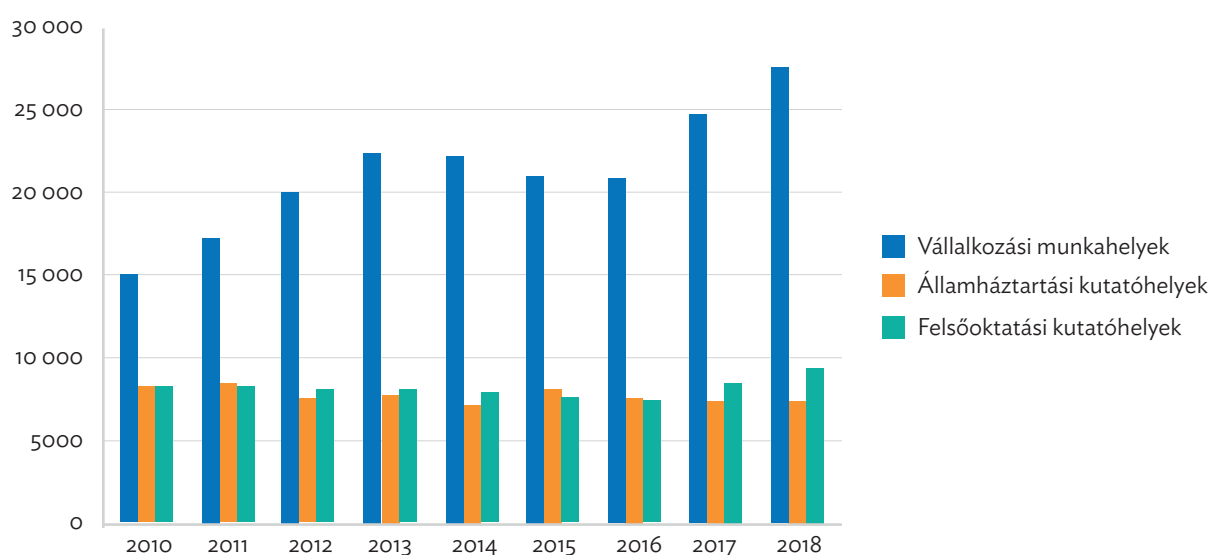
a 2017-es 1,35%-os GDP-arányos ráfordítás után **2018-ban 1,53%-os** ráfordítással **a rendszerváltás óta legmagasabb GDP-arányos értéket érte el Magyarország**. A növekedés elsősorban a 2016 végén az állami költségvetésből kiutalt pályázati források jelentős arányával magyarázható, melyek felhasználása a tárgyidőszakban következett be. A Kormány által 2020-ra kitűzött 1,8%-os arány elérése érdekében további lépések szükségesek. A jelenlegi érték **továbbra is elmarad az európai uniós átlagtól (2,03%)**. A kutatás-fejlesztési ráfordítások 2017. évi növekedését jelentős részben az állami források **47%-os emelkedése** határozta meg, aminek köszönhetően a központi költségvetés részaránya a korábbi évhez képest 5,6%-kal 32%-ra nőtt. A kutatás-fejlesztési ráfordítás növekedése viszont 2018-ban a vállalkozói szektor dinamikus fejlődésének köszönhető. Magyarország innovációs teljesítménye 2011 és 2018 között mindössze 2,8%-kal nőtt, pozíciója évek óta változatlan, 24. tagállamként a mérsékelt innovátorok közé tartozik, ami összhangban van az országnak az innovációra fordított támogatások rangsorában elfoglalt helyével (<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36084>).

1. ábra: A teljes K+F ráfordítás a GDP százalékában a közép-európai térség országaiban, 2008–2018

(forrás: Eurostat)

3. 2017-ben megfordult a kutatás-fejlesztésben foglalkoztatottak számának több éve tartó csökkenő tendenciája. Arányuk az összes foglalkoztatott **0,91%-a**, amivel újra elérte a 2014-es szintet. A **felsőoktatásban korábban tapasztalt létszámcsökkenés megállt** (mind az oktatók, mind a segédszemélyzet létszámát tekintve). A három szektor (felsőoktatási, államháztartási és vállalati) közül a fejlesztőtevékenységben érdekelt vállalkozások kutatás-fejlesztési profilja erősen eltért a másik két területétől, tekintettel arra, hogy utóbbiak az alkalmazott kutatást állítják előtérbe.

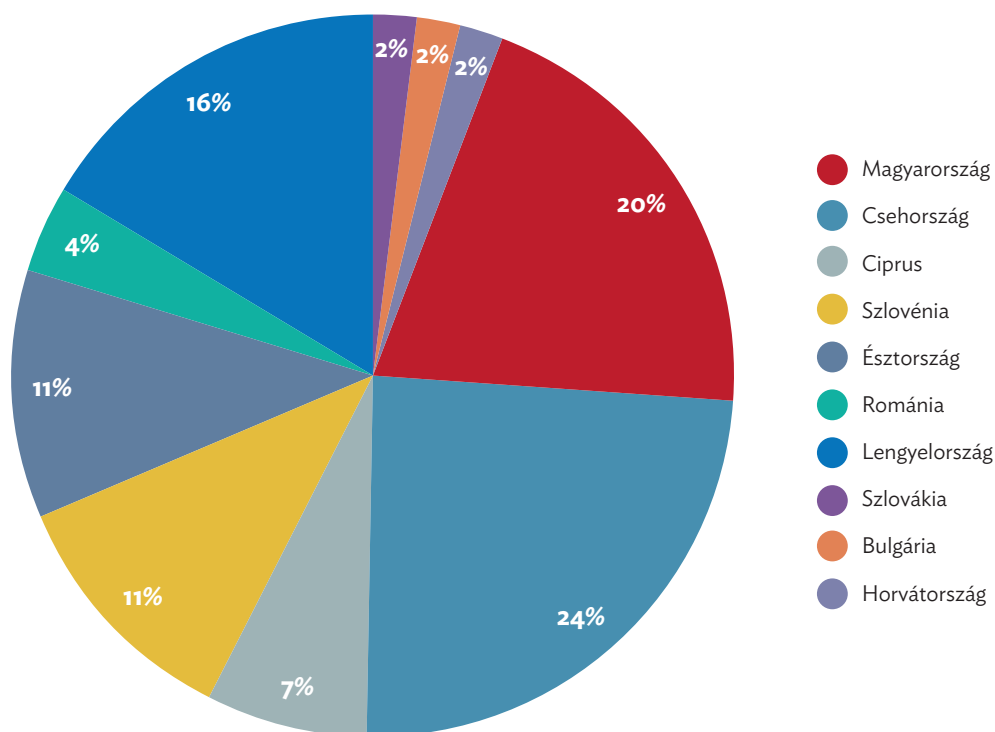
2. ábra: A kutató-fejlesztő helyek kutatóinak tényleges létszáma szektoronként

(forrás: KSH)

4. Az európai uniós kutatási forrásokért folytatott versenyben Magyarország lemaradása sajnos nem csökkent az EU vezető tudományos országaihoz képest. Az MTA kutatóhálózatának szempontjából irányadó **Európai Kutatási Tanács (ERC)** által kiírt pályázatokkal kapcsolatban viszont továbbra is elmondható, hogy a régióban sikeresek a magyar kutatók. Ebben a sikerben **az MTA vezető szerepe megkérdőjelezhetetlen**. A 2017-ben elnyert 7 és a 2018-ban elnyert 2 ERC pályázati támogatásból összesen 6 fűződik az Akadémiához, köztük a 2018-as, közel 10 millió eurós és az új EU-tagállamokban egyetlen, Lovász László, Barabási Albert-László és Jaroslav Nešetřil által jegyzett Synergy Grant is. Így lehetséges, hogy az elnyert támogatási összegek alapján a 2018-as két pályázati támogatás ellenére sem

beszélhetünk igazán visszaesésről. Az elmúlt öt évben Magyarországnak ítelt 62 millió eurónyi ERC-támogatás több mint felét (53%) az MTA-kutatóintézetek kutatói kapták.

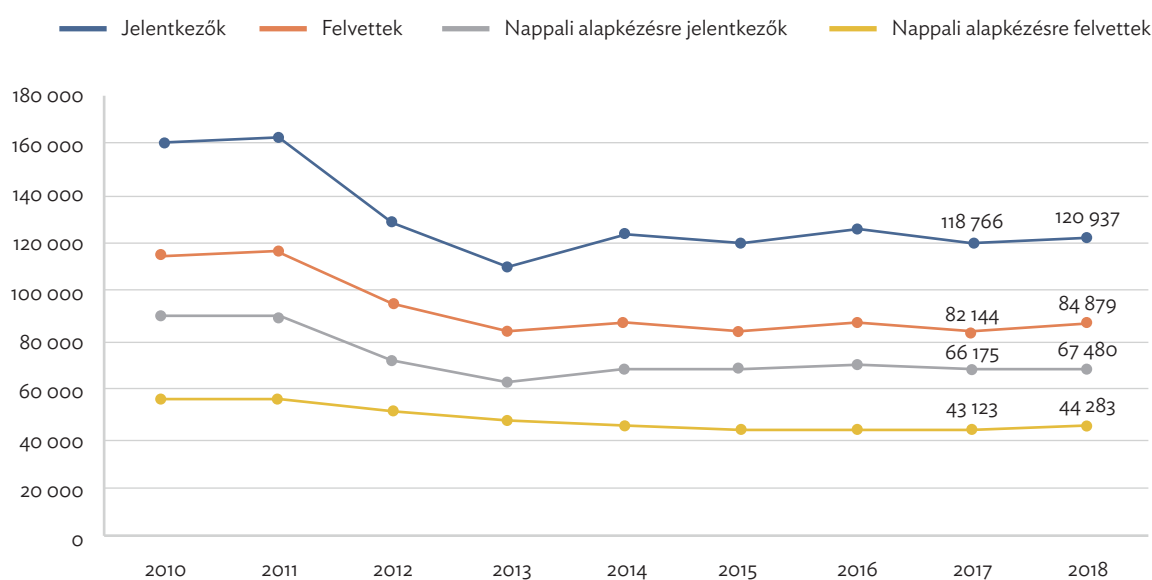

3. ábra: Az EU13 tagországok körében elnyert ERC-pályázatok aránya (3 ország egyáltalán nem nyert), 2017–2018 (forrás: <https://erc.europa.eu/projects-and-results/statistics>)

5. A tudományos folyóiratcikkek legnagyobb és legtekintélyesebb nemzetközi adatbázisai (Web of Science, Scopus), valamint a Magyar Tudományos Művek Tárába (MTMT) feltöltött adatok alapján a minőségi és hatásmutatók terén Magyarország pozíciója évek óta kiemelkedő: a nemzetközi együttműködésben készült közlemények részaránya csaknem minden tudományterületen (a fizika, az űrkutatás, a gazdaságtudományok és az agrártudományok területén jelentősen) meghaladja az EU13 országok átlagát. A legjobb publikációs teljesítményt mindkét adatbázisban a matematikai és az idegtudományok területén érték el kutatóink. A publikációk hatását tekintve kiemelkedik a fizika

és a csillagászat mellett az orvostudomány. Az OECD *Science, Technology and Innovation Outlook 2016* című kiadványában elismerte a magyar kutatók kiemelkedő publikációs teljesítményét.

6. A magyar felsőoktatási intézményekben tanulók száma az elmúlt 15 évben drasztikusan csökkent, többek között a negatív demográfiai tendenciák miatt. **A jelentkezők száma a 2013-ban mért negatív rekord óta sem tudott érdemben növekedni. A nappali képzésre felvételt nyertek száma 2014 óta alig változik (átlag 42–44 ezer hallgató nyert felvételt).**

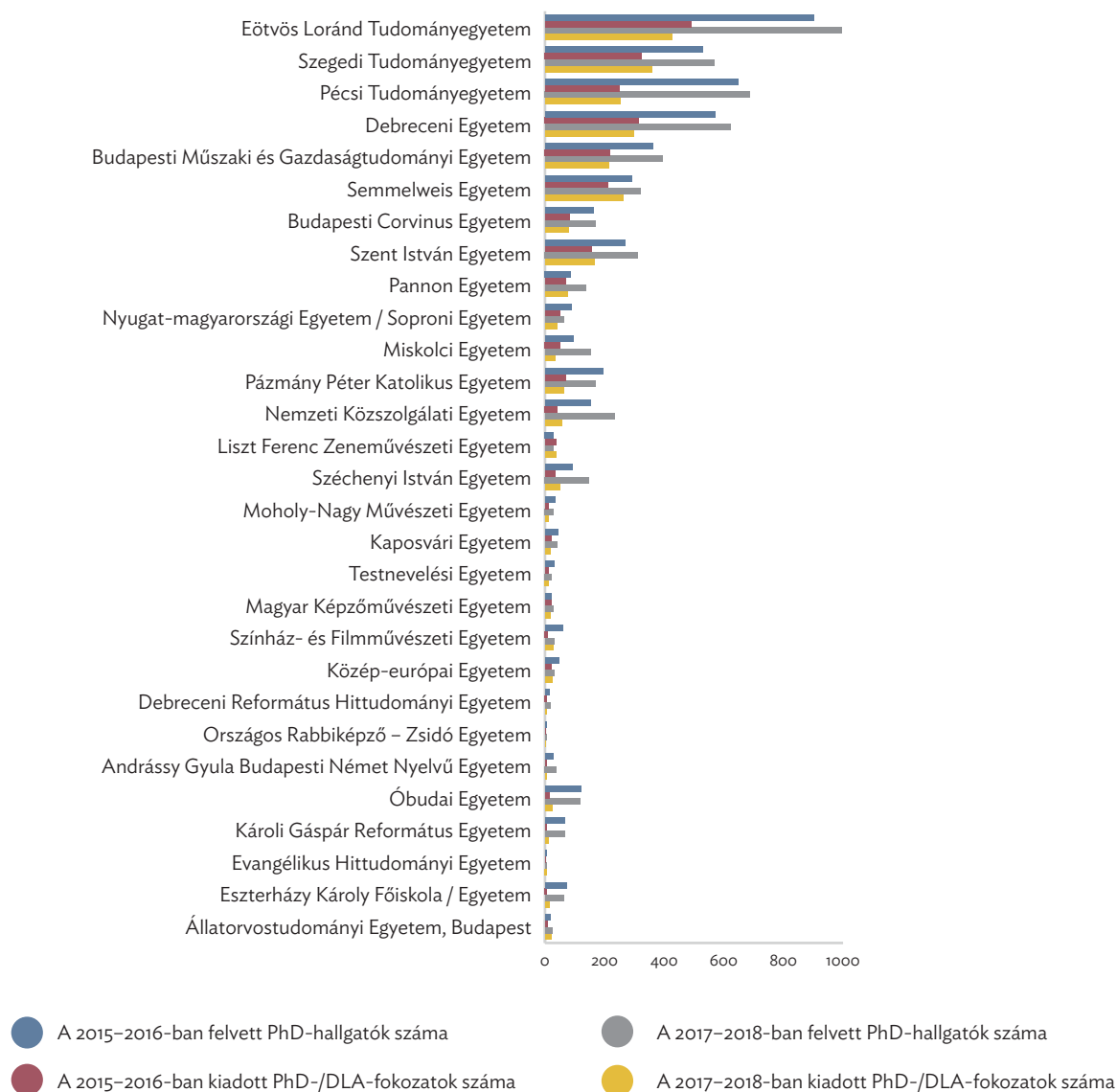
4. ábra: A felsőoktatásba jelentkezők és felvettek számának alakulása, 2010–2018

(forrás: https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statistikak/elmult_evek/!ElmultEvek/index.php/elmult_evek_statistikai/osszesen)

7. A kutatói utánpótlás biztosítása évek óta kiemelt feladat: **a beszámolási időszakban az MTA régóta futó és újabb alapítású programjai** (pl. az egyre növekvő támogatású Lendület program, az MTA Prémium posztdoktori kutatói program, a fiatal kutatói álláshelyek) **adtak lehetőséget a fiatalabb tudósgeneráció eredményes munkájához.** Az elmúlt öt év tendenciáit tekintve megállapítható, hogy míg 2014 óta a doktori iskolák száma lényegében nem változott (2014-ben 174, míg 2018-ban 169), addig a felvettek számában 5,4%-os növekedés tapasztalható (2014-ben 2562, míg 2018-ban 2700), ugyanakkor a sikeres tudományos fokozatszerzés számában 4,8%-os csökkenés következett be (2014-ben 1381, míg 2018-ban 1315). A felsőfokú intézmények nagy hangsúlyt fektetnek a tehetséggondozásra, amelynek legfontosabb szinterei a tudományos diákkörök és a szakkollégiumok. A kétévente megrendezett

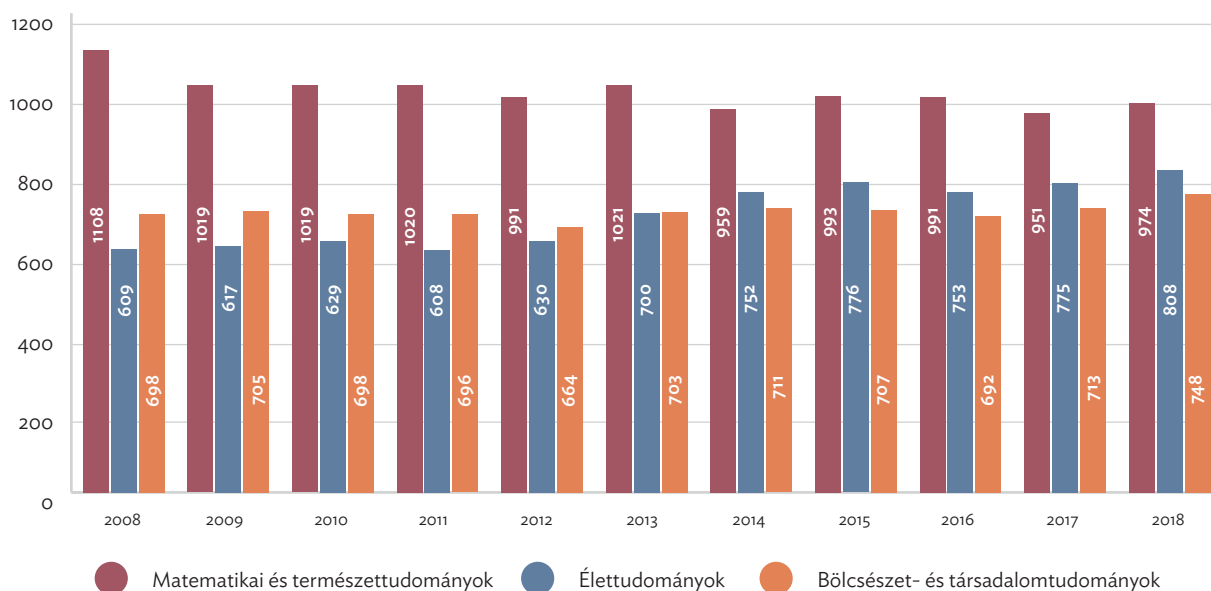
Országos Tudományos Diákköri Konferenciát (OTDK) 2017-ben március 23. és április 27. között bonyolították le 16 szekcióban. Ezt megelőzően 1789 intézményi TDK-konferenciát rendeztek, amelyeken 12 443 pályamunkát mutattak be. Az intézményi zsűri 6714 alkotást javasoltak az OTDK-ra, melyek közül végül 4471-et neveztek be szerzőik.

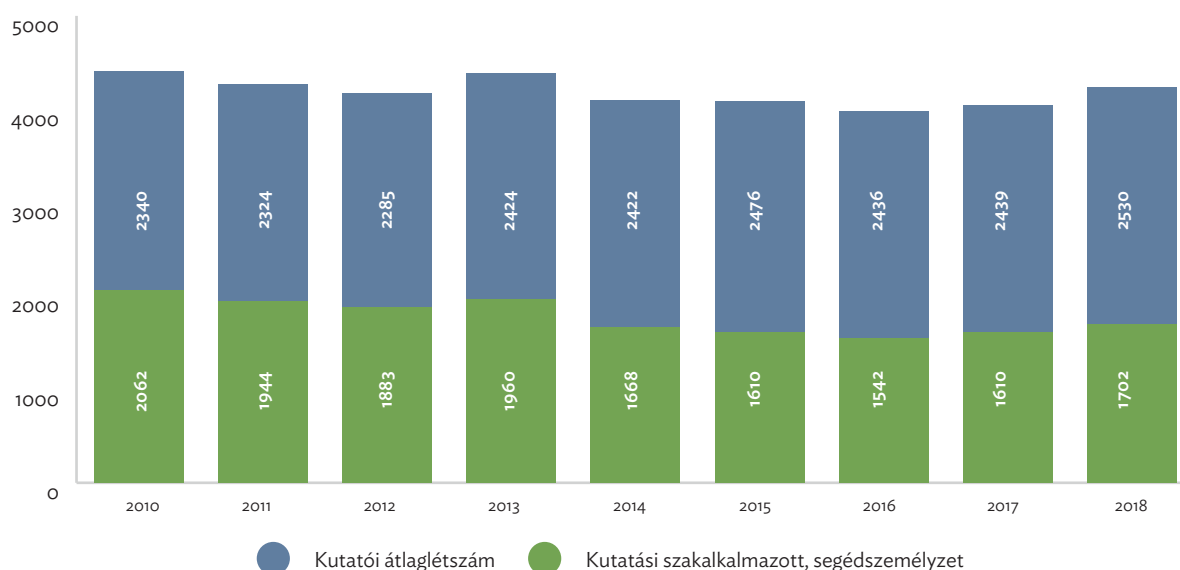
5. ábra: A 2015–2016-ban és 2017–2018-ban felvett PhD-hallgatók száma, valamint az elnyert tudományos fokozatok száma (forrás: a Magyar Rektori Konferencia háttéranyaga)

8. A **Magyar Tudományos Akadémia** költségvetési törvényben elfogadott támogatása 2017-ben 46 milliárd forintot tett ki, 2018-ban ez az összeg 40,1 milliárd forintra csökkent az előző évi beruházási-

fejlesztési támogatások, valamint a szociális hozzájárulási adóhoz kapcsolódó megtakarítás miatti elvonás következtében. **Az akadémiai kutatóintézet-hálózat költségvetési támogatása 2017-ben 29,97 milliárd forint, 2018-ban 24,25 milliárd forint, saját bevétele pedig 65,9 milliárd forint, illetve 66,32 milliárd forint volt.** Az intézetek minden egyéb támogatásukat belső és külső pályázatok vagy egyéb megbízások útján szerezték meg. Az akadémiai kutatóközpontokban és önálló kutatóintézetekben teljes munkaidőre vetítve **2017-ben átlagosan 4049 fő, 2018-ban pedig 4232 fő dolgozott, 60%-uk kutatóként.**

6. ábra: A kutatói létszám alakulása az MTA kutatóintézet-hálózatában
a három nagy tudományterület szerint, 2008–2018 (forrás: MTA)

7. ábra: Az akadémiai kutatóintézet-hálózatban alkalmazottak átlagléttszáma, 2010–2018
(forrás: MTA)

9. A **Magyar Tudományos Akadémia** költségvetési támogatásának egy része nem az MTA fejezetben került felhasználásra, mivel az MTA több programja (Lendület program, támogatott kutatócsoportok rendszere, posztdoktori támogatások) a szűken vett fejezeti határokon átnyúlva támogatja a teljes magyar tudományos közösséget, jelentősen hozzájárulva a hazai felsőoktatási intézményekben folyó kutatások színvonalának emeléséhez. **Az MTA 2017-ben 4,6 milliárd forint, 2018-ban pedig 4,9 milliárd forint értékben támogatta** a felsőoktatási intézményekben létesített különböző típusú kutatócsoportokat. Az egyetemeken és közgyűjteményekben **96 támogatott kutatócsoportot**, egyetemi tanszékeken **44 Lendület-kutatócsoportot** működtetett 2018 végén. Az MTA kutatóinak 2017-ben 38,3%-a (936 fő), 2018-ban 43,5%-a (1101 fő) oktatott felsőoktatási intézményekben. Az akadémiai kutatók jelentős szerepet vállaltak a doktori képzésben is: mindkét évben az oktatásban részt vevők több mint 50%-a tanított valamelyik doktori iskolában.

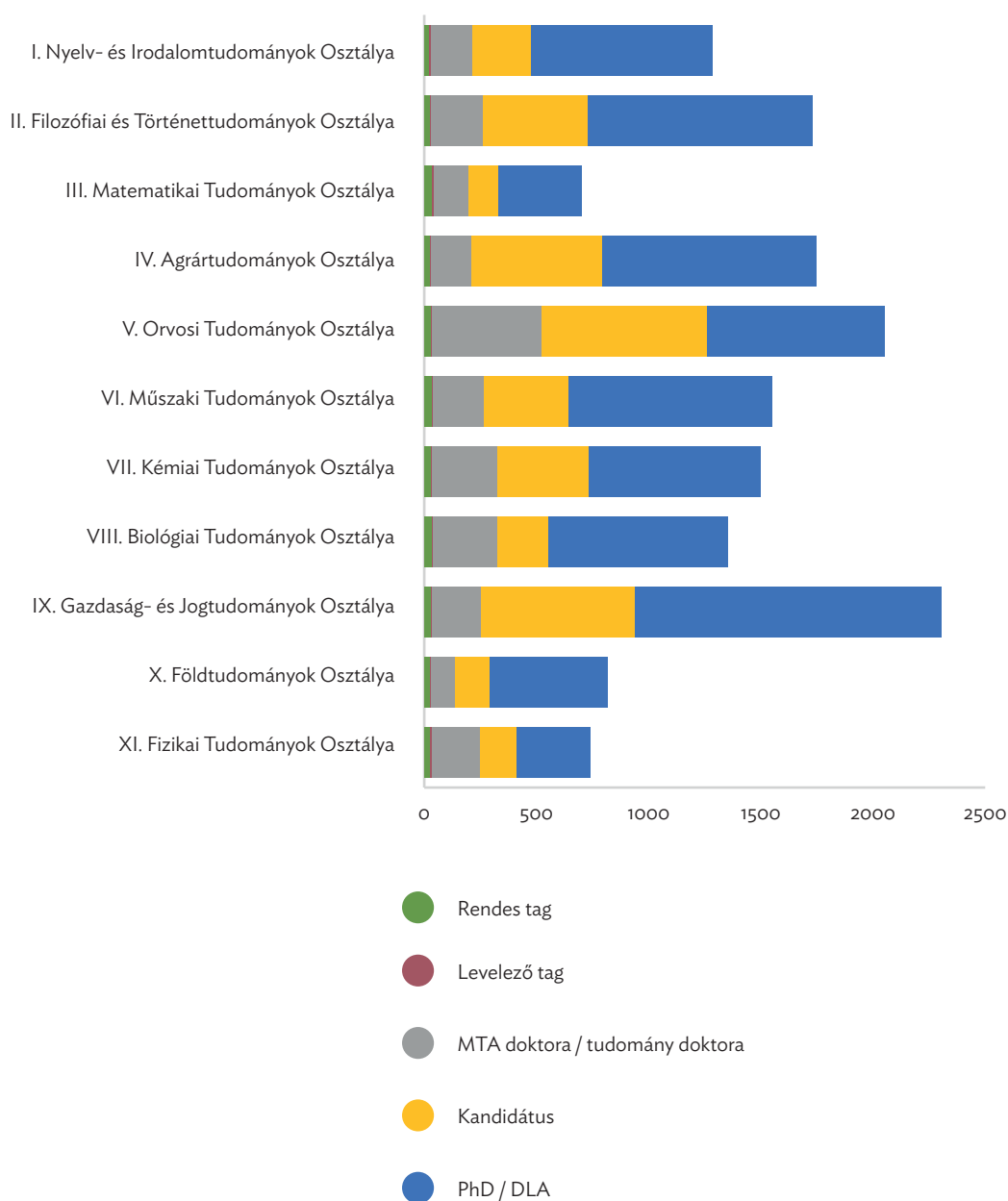
1. táblázat: Az MTA-támogatások felsőoktatásban való felhasználása, 2014–2018 (millió forint)

(forrás: MTA)

	2014	2015	2016	2017	2018
OTKA-pályázatok felsőoktatási intézményekben	3582,4				
Támogatott kutatócsoportok egyetemeken	2822,5	2794,4	2677,5	2749,5	2859,8
Lendület-kutatócsoportok egyetemeken	1482,6	1668,2	1525,4	1587,9	1734,6
Posztdoktori támogatás	151,9	297,3	303,3	300,0	312,1
Összesen	8039,4	4759,9	4506,2	4637,4	4906,5

10. Az **MTA köztestületi tagjainak száma** 2018 végére elérte a 17 767 főt, közülük a hazai tagok száma 15 982-t tett ki, a külső köztestületi tagok száma 1787-re emelkedett. A köztestületnek 11 szakmai autonómiával rendelkező tudományos osztálya van, amelyek havonta üléseznek. Üléseiken a tudományos minősítési eljárások aktuális ügyei mellett figyelemmel kísérik és értékelik a kompetenciájukba tartozó tudományterületek tudományos tevékenységét, meghatározzák a szakterületükön elvárt teljesítmény minőségi és mennyiségi mutatóit (publikációs formák és idézettségi kritériumok). Értékelik az akadémiai kutatóhelyek szakmai beszámolóit, állást foglalnak és véleményt nyilvánítanak a tudományáguk körébe tartozó jelentős tudományos és tudáspolitikai kérdésekről. Az Akadémia egyik kiemelt közfeladata, hogy tudományos minősítési rendszert működtet, melynek keretében az *MTA doktora*, továbbá az *MTA levelező tagja* és az *MTA rendes tagja* címet adományoz. Az MTA Doktori Tanácsa 2017-ben 81, 2018-ban

77 ízben ítélte oda az *MTA doktora* címet. 2018 végére 2710 fő rendelkezett *MTA doktora* címmel vagy az azzal egyenértékű *tudomány doktora* fokozattal.

8. ábra: A hazai köztestületi tagok megoszlása tudományos osztályok szerint

(forrás: MTA, 2018)

A HAZAI TUDOMÁNYOSSÁG ÉS AZ MTA ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK, MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁK

A bölcsészet- és társadalomtudományok méltó helye

Az európai kutatástámogatási rendszerben egyre hangsúlyosabbá válik a bölcsészet- és társadalomtudományok szerepe a természettudományi kutatások eredményeinek sikeres alkalmazásában, és fordítva: egyes természettudományi eredmények felhasználhatók a bölcsészet- és társadalomtudományi kutatásokban. Az Akadémia feladata építő egymásrautaltságuk feltárása és a kutatások eredményessége érdekében való kommunikálása. A tudományterület akadémiai kutatóhelyei nagyban hozzájárulnak az egyetemes és nemzeti kulturális örökség feltárásához, közzétételéhez és a következő nemzedékekre hagyományozásához, egyúttal az európai összetartozás és a nemzettudat fejlesztéséhez. Emellett fontos szerepük van a jelen és a jövő gazdasági, társadalmi problémáinak feltárásában és a megoldási lehetőségek felkutatásában.

A magyar nyelv ápolásához, a nemzet tudományos és kulturális örökségének gondozásához széles körű együttműködésre van szükség a Bölcsészettudományi Kutatóközpont, az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a művészeti akadémiák között. Az MTA bölcsészet- és társadalomtudományi osztályai készek olyan kormányzati tevékenységekben közreműködni, amelyek – a tudomány mindenkori állásának megfelelő, legmagasabb szintű szakmai kompetenciára támaszkodva – törekszenek a magyar nyelv határokon átnyúló kutatására, a történelmi folyamatok megértésére, a nemzeti kulturális örökségnek a digitális korszak igényeit is követő dokumentálására és megóvására, a közoktatás és felsőoktatás tartalmának és színvonalának formálására, valamint társadalmunk égető szociális és gazdasági problémáinak feltárására.

A kutatók publikációs lehetőségei főleg a humán tudományterületen okoznak gondot: számos bölcsészettudományi és művészeti szakterület, amely nemzetközi összehasonlításban is kiváló magyar nyelvű folyóiratot tartott fenn, a magyar nyelvterületnek a világnyelvekhez mért viszonylagos kicsisége miatt soha nem volt és nem is lesz képes önállóan, pusztán előfizetésekből fenntartani folyóiratát. E tudományos műhelyek és kiadók a magyar kultúra fontos szakterületeinek és az egyes tudományágak nyelvének képviselői és fejlesztői, az adott területen gyakran egyedül biztosítják a rendszeres anyanyelvi publikálást. Mindezek miatt és az Akadémiának a magyar nyelv művelése iránti felelőssége miatt is szükséges a hazai szellemi élet egésze által is bírált folyóirat-támogatási rendszer mielőbbi szakmai felülvizsgálata.

A kutatás feltételeinek megteremtése és a magyar tudományos kutatás érdekeinek képviselése

Fontos feladat a nemzetközi és nagy nemzeti tudományos és tudománypolitikai szervezetek (pl. OECD, UNESCO, ISC, EASAC, ALLEA, Science Europe, NAS, Royal Society) által készített jelentések, tanulmányok rendszeres magyar nyelvű referálásának és hazai helyzethez való adaptációs rendszerének kialakítása. Kiemelendő ezek közül az európai szakpolitikai ajánlások rendszeres bemutatása, alkalmazása és az ENSZ fenntarthatósági céljainak (SDG) teljesítése érdekében megvalósuló globális együttműködésben való részvétel elősegítése, ami az MTA tudományos tanácsadói szerepvállalásának is elengedhetetlen feltétele.

Az egyetemi, kutatóintézeti és ipari kutatások közötti, innovációhoz vezető együttműködést kidolgozott, tapasztalatokra alapozott módszertan szerint kell megszervezni és elindítani. A több intézményre kiterjedő, a gazdasági szférát is bevonó, nemzeti szintű, multidiszciplináris programok szervezése szükségképpen hálózatszerű: a résztvevők saját szakértelmükre támaszkodva és saját erőforrásaikat is használva kutatnak, de rendszeres találkozók, belső pályázatok segítik a közös célok megfogalmazását és megvalósítását. Az eddig is működő Kiválósági Együttműködési Programok odaítélését, elindítását szervezettebbé kell tenni.

A kutatói pálya legsikeresebb, kiváló kutatóinak kiválasztásában és támogatásában továbbra is kiemelkedően fontos az MTA szerepe az ösztöndíjak és pályázatok (Bolyai, Prémium posztdoktori, Lendület, MTA-egyetemi kutatócsoportok) odaítélése révén.

A tudományos minőség és a tudományetika kérdései

A tudományos kutatás szabadságának a kutató egyén, a kutatócsoport és a kutatóintézmények szintjén érvényesítendő ismérveinek kidolgozása a jövő fontos feladata: a kutatási téma választása, a kutatási folyamat és a kutatás eredményeinek kommunikációja, a nemzeti és az európai kutatáspolitikai alakításában való részvétel, a kutatásfinanszírozás módszerei egyaránt meghatározandók.

Az MTA doktora cím vonzóbbá tételének eszköze – a teljesítmény tartalmára vonatkozó magas minőségi követelmények megőrzése mellett – az eljárások felgyorsítása, a habitusvizsgálat hangsúlyának áthelyezése a mechanikus elemekről a tudományos eredményekre, a pályázók adminisztratív és bürokratikus terheinek csökkentése, a követelmények és az eljárás menetének több módszerrel való megismertetése.

A nemzeti tudományetikai rendszer továbbépítésének és a nemzetközi normákhoz való igazításának kiindulópontja az EU hivatalos dokumentumának is tekintett *A kutatási integritás európai magatartási kódexe*, melyet az All European Academies (ALLEA) adott ki 2017-ben. Az MTA a tudományetikai kódexét az új európai kódexhez fogja igazítani.

A nemzetközi elvekhez igazodva szükséges kidolgozni a tudományos értékelés tudományágtól függő, de országosan egységes rendszerét. Kiemelten fontos független külföldi szakemberek, köztük a külső tagok rendszeres bevonása az értékelési eljárásokba, továbbá annak elérése, hogy az értékelési eljárásoknak jól definiált szervezeti vagy személyi következményeik legyenek. A gyorsan változó nemzetközi trendek és gyakorlat alapján a tudományértékelés módszereit rendszeresen felül kell vizsgálni.

Össze kell hangolni – a Magyar Rektori Konferenciával és az egyetemekkel együttműködve – a tudományos minősítések (PhD, habilitáció, DSc) követelményrendszerét és funkcióját.

A magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak bővítése, eredményeinek megjelenítése és érdekeinek képviselete

Az MTA nemzetközi megjelenése szempontjából kiemelendő a World Science Forum (WSF), az Akadémia legszélesebb nemzetközi partnerségen alapuló programja. A WSF szervezőjeként az MTA a világ legbefolyásosabb tudományos szervezeteinek egyenrangú partnereként jelenik meg a világ tudományos közössége előtt. Lehetőség szerint még jobban össze kell hangolni a Világforum munkáját a hazai tudományossággal és tudománypolitikával. A WSF „brand” a fórumok közti időszakban is használható események, programok szervezésekor, ezzel erősíthető az akadémiai kezdeményezésű nemzetközi programok presztízse, láthatósága is.

Az európai együttműködések terén kiemelt jelentőségű az európai tudományos és innovációs szervezetek (ALLEA, EASAC, Academia Europaea, Union Académique Internationale, ERC, JRC, EIC) munkájában való részvétel, illetve a V4-országok akadémiaival való rendszeres találkozó és szoros együttműködés. A külföldi tudományos szervezetekkel való kapcsolatépítést segítő akadémiai egyezmények és mobilitási támogatások területén egyszerűsített, de szigorúbb elbírálás alapján új támogatási rendszert szükséges felépíteni.

A nemzetközi pályázati sikerek előmozdításához nem elég az aktívabb pályázás; fontos, hogy a magyar kutatók mind a pályázatok feltételeinek meghatározásában, mind a kutatók pályázásra való felkészítésében, mind a bírálóbizottságokban vállaljanak szerepet. Az ERC-pályázatokon eddig elért sikeresség fenntartása és fokozása további erőfeszítéseket igényel.

Minden körülmény adott ahhoz, hogy Budapest legyen a régió tudományos központja. Hagyományainknak, tudománydiplomáciai tevékenységünknek és a nemzetközi porondon is meghatározó, iskolateremtő kutatóinknak köszönhetően Magyarország messze jobban teljesít a tudományban, mint ahogy az a népesség számából következne. Az MTA elismertsége és nemzetközi beágyazottsága is kiemelkedő a régióban.

A remélt további fejlődés kulcsa az egyetemek gyökeres megújulása. A külföldi diákok számára vonzóbbak lennének a hazai egyetemek, ha több kiemelkedő külföldi oktatót és kutatót tudnánk Magyarországra hívni. Szükség van a tudományos élet „körforgásának” felpezsdítésére, amely jelenleg pénzügyi és adminisztratív akadályokba egyaránt ütközik.

Az Akadémia a nemzet tanácsadója

Az MTA a rendelkezésére álló szellemi tőke és tapasztalat birtokában a szükséges kapcsolatrendszer megteremtése után kiválóan alkalmas a kormányzati döntéshozatalt segítő tudományos tanácsadói szolgálat működtetésére. A jól működő tudományos tanácsadás feltétele a kormányzattal és a tudománypolitikát alakító intézményekkel való szoros szakmai és személyes kapcsolat és együttműködés. A politikai döntéshozók közvetlen tájékoztatása mellett az Akadémia szakpolitikai szerepvállalását erősíti, ha évente több fontos nemzeti sorskérdést, társadalmi problémát, fejlődési lehetőséget, dilemmát feldolgozva átfogó jelentést készít, melyeket nyilvánosan megvitat és közread, szakmai konferenciákat szervez, szakpolitikai véleményeket publikál.

A Magyar Tudományos Akadémia támogatja a Kormány azon erőfeszítését, hogy javuljon Magyarország innovációs teljesítménye. Az innováció gazdasági célokat szolgál, az innovációs rendszerek legfontosabb szereplői a vállalatok, így az elsősorban felfedező kutatást végző kutatóhelyeknek eredendően nem feladatuk a tudományos eredmények gazdasági célú hasznosítása, ugyanakkor változatos és komplex módon tudják támogatni az innovációs tevékenységet. Elmondható, hogy a tudományos szabadságra épülő felfedező kutatás és az MTA teljesítménye minden mérce szerint kimagasló a nemzeti innovációs rendszerben. Az MTA határozott szándéka, hogy hagyományaihoz és nemzeti küldetéséhez híven, értékei és eredményei megőrzésével, a benne rejlő lehetőségek és alkotó energiák felszabadításával járuljon hozzá egy új, a magyar tudományos kutatás felemelkedését és a hazai innovációt hatékonyan segítő tudomány-, technológia- és innovációpolitika kidolgozásához és megvalósításához.

A Magyar Tudományos Akadémia hivatalos honlapja: mta.hu

Közösségi média: facebook.com/MTA1825

youtube.com/c/MTA1825

Magyar Tudomány folyóirat: magyartudomany.hu

Szakmai konferenciák: mta.hu/mta-video

Ismeretterjesztés: tudomanyunnep.hu

A beszámoló a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. §-ának rendelkezése alapján készült az MTA elnökének irányításával.

© Magyar Tudományos Akadémia, 2019

A kiadásért felel: Lovász László, az MTA elnöke

Nyelvi lektorálás: Földes Zsuzsanna

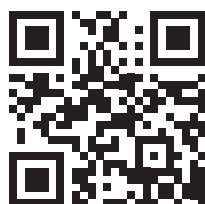
Fotók: Szigeti Tamás, Mudra László

Grafikai tervezés, DTP: Szabó Éva | avesophia.hu

Nyomda: Printorg Kft.

A BESZÁMOLÓ HIVATALOS VÁLTOZATA TELJES TERJEDELMÉBEN
A KIADVÁNYHOZ MELLÉKELT PENDRIVE-ON, ILLETVE AZ ALÁBBI
WEBCÍMEN ÉRHETŐ EL: [MTA.HU/PARLAMENT](https://mta.hu/parlament).

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

2019 | MTA.HU